

Búðardal, 11.09.2026
Málsnr. 2609013

EFNI: Áform um frumvarp til laga um breytingu á lögum um kílómetragjald á ökutæki, nr. 100/2025

Dalabyggð vill nýta tækifærið nú þegar styrkja á lagaumgjörð kílómetragjaldsins, að koma á framfæri afstöðu sveitarfélagsins.

Kílómetragjald hefur verið innheimt frá 1. janúar þessa árs. Það skal greiða af öllum ökutækjum, óháð orkugjafa og ræðst af þyngd ökutækis. Gjaldið er 6,95 kr.- á hvern km fyrir bifreiðar og jeppa upp í 3,5 tonn og stighækkandi eftir það m.v. þyngd.

Sveitarstjórn Dalabyggðar telur þessa álagningu einfaldlega vera landsbyggðarskatt. Gjaldið bitnar mest á þeim sem þurfa að keyra lengst. Það eru íbúar utan höfuðborgarsvæðisins sem þurfa jafnvel að sækja sér alla grunnþjónustu utan síns sveitarfélags s.s. lækniáðstoð, endurhæfingu, innkaup matvöru og annarra aðfanga.

Sem dæmi eru um 80 km frá Búðardal í Dalabyggð til allra næstu þéttbýla (Borgarnes, Stykkishólmur, Reykhólar, Hólmavík og Hvammstangi). Íbúar Dalabyggðar sækja þangað ýmis erindi, þjónustu og jafnvel vinnu (sjá *Mynd 1* hér aftast). Kílómetragjald fram og til baka í næstu þéttbýli er því um 1.112 kr.- Sá skólabíll innan Dalabyggðar sem ekur lengst, fer um 50 km (aðra leið), þannig kostar hver akstursdagur 695 kr.- fyrir þann skólabíl. Þurfi einstaklingur úr Búðardal að sækja lækniþjónustu fyrir barn sitt hjá Domus í Kópavogi erum við að horfa á 150 km aðra leið, sem gera þá 2085 kr.- í kílómetragjald fyrir ferðalagið.

Gjaldið er rökstutt með því að það eigi að koma til móts við laskaða innviði og nýtast til uppbyggingar þeirra og viðhalds. Tíðrætt er um innviðaskuld í vegakerfinu. Samkvæmt skýrslum Samtaka iðnaðarins er viðhaldsskuld samgönguinnviða talin hafa verið 200 milljarðar árið 2025.

Ísland er víðfeðmt land og samkvæmt upplýsingum frá Vegagerðinni telur þjóðvegakerfið nærri 13 þúsund kílómetra af vegum, 1.200 brýr og 11 veggöng í notkun. Umferð á þjóðvegum hefur

aukist gríðarlega undanfarna áratugi. Á sumum svæðum hefur hún vaxið um 70-100% á síðustu 10-15 árum. Dalabyggð upplifir þessar þróun og ekki síst mun á umferðarþunga yfir sumarið eða veturinn, talnagögn sýna að sumardagsumferð er meiri en vetrardagsumferð á öllum vegum innan Dalabyggðar. Ef skoðaður er Vestfjarðarvegur var yfir 200% meiri umferð yfir sumarið 2024 heldur en veturinn.

Vegagerðin metur að um 23 milljarða króna þurfi árlega til að koma í veg fyrir að ástand vegakerfisins versni enn frekar. Nærri 60% af bundnu slitlagi þarf viðhald á næstu fimm árum til að koma í veg fyrir frekari hnignun. Árið 2024 fór yfir 20% viðhaldsfjár slitlaga í að fylla holur. Nefna má að stafsmenn Vegagerðarinnar í Búðardal hafa unnið þrekvirki síðastliðin ár í holuviðgerðum en án varanlegs árangurs.

Íbúar Dalabyggðar verða áþreifanlega áskynja þess hve mikil áhrif innviðaskuld þessi hefur á daglegt líf. Samkvæmt Samgöngu- og innviðaaætlun Vesturlands frá 2021 eru aðeins 9 sveitarfélög á landinu með stærra vegakerfi en Dalabyggð, ekkert þeirra er með jafn hátt hlutfall malarvega innan sinna marka. Í Dalabyggð er starfsstöð Vegagerðarinnar sem þjónustar vegakerfi sem teygir sig inn í þrjú önnur sveitarfélög, um 66% vega starfssvæðisins eru malarvegir.

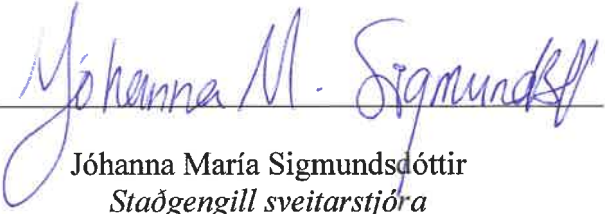
Nefna má að kostnaður vegna viðhalds öku- og atvinnutækja er markvert hærri hjá íbúum og þeim aðilum sem reglulega keyra um vegi innan Dalabyggðar. Hefur það verið nefnt af viðgerðarmönnum á verkstæðum þegar bílar úr Dölum koma til viðhalds og viðgerða að þeir bílar sem eru mikið á ferðinni um héraðið þarfnist nær undantekningarlaust meiri viðhalds en bílar sem ekið er um t.d. á höfuðborgarsvæðinu. Það sem af er ári hefur sjúkrabíll Heilbrigðisstofnunar Vesturlands sem staðsettur er á heilsugæslunni í Búðardal, farið tíu sinnum í viðgerðir sem rekja má beint til ástands vega í sveitarfélaginu.

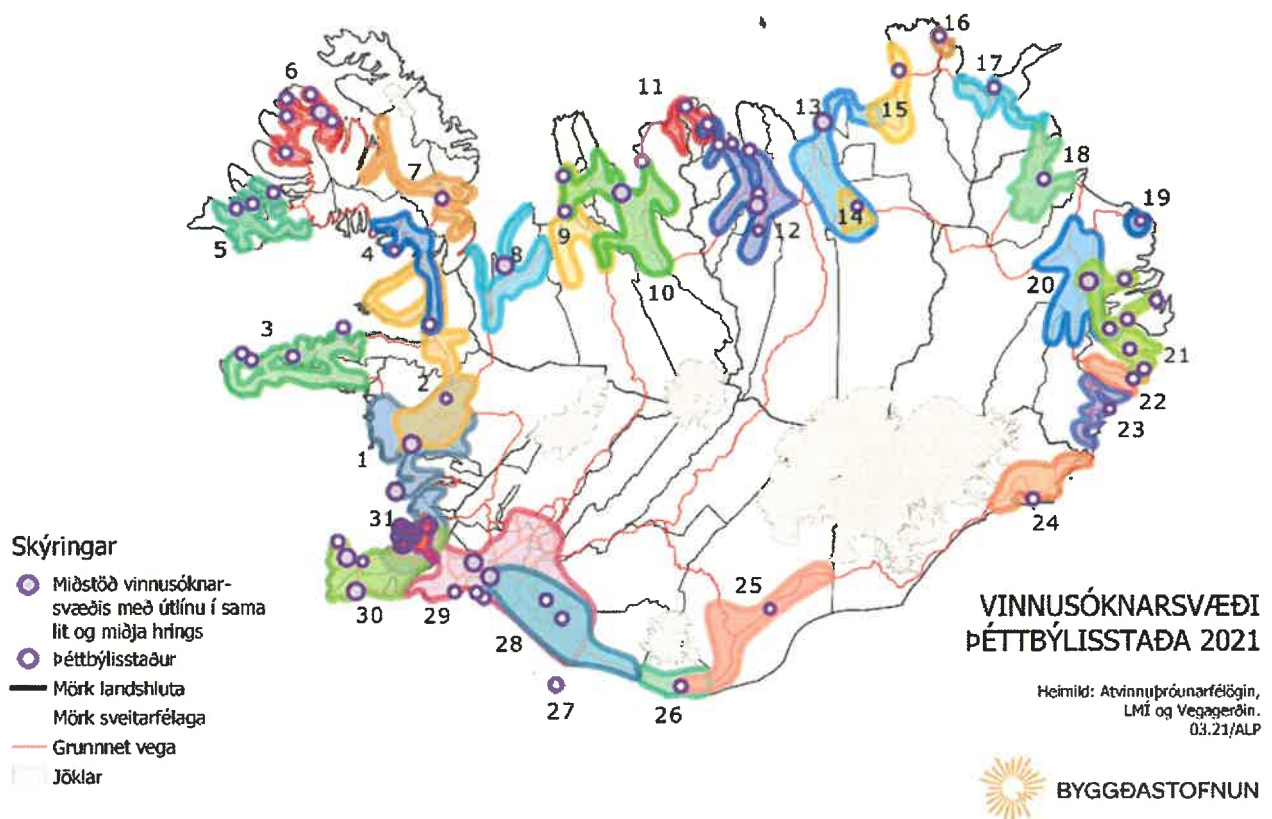
Nú hefur verið lögð til hækkun gjaldsins í fjárlögum og horfa íbúar Dalabyggðar þá fram á enn frekari kostnaðarauka, þegar flutningsaðilar hækka sínar gjaldskrár til að mæta boðaðri hækkun. Bæði heimili og fyrirtæki í dreifðari byggðum nýta sér flutningsþjónustu fyrir ýmis aðföng. Hækkun kílómetragjaldsins snertir því íbúa sveitarfélagsins frá ýmsum hliðum.

Að þessu sögðu, og þó meira væri hægt að tína til, vill sveitarstjórn árétta að eigi kílómetragjaldið ekki einungis að halda sér, heldur einnig hækka, eigi að gæta þess í hvívetna að það fjármagn sem kemur inn í gegnum gjaldtökuna skili sér í samgöngubætur. Ekki einungis það, heldur eigi að taka mið af því hvaðan gjaldið kemur og að það skili sér að fullu í viðhald, endurbætur og nýframkvæmdir á þeim svæðum þar sem það verður til. Það er með engu

ásættanlegt að íbúar Dalabyggðar greiði fyrir að aka um lélega og ónýta vegi innan sveitarfélagsins, án þess að það fjármagn skili sér einmitt til úrbóta á þeim vegum.

Fyrir nánari upplýsingar um stöðu innviða í Dalabyggð bendum við á innviðaáætlun sveitarfélagsins sem má nálgast hér: [Innviðaáætlun sveitarfélagsins Dalabyggðar](#)

Jóhanna María Sigmundsdóttir
Staðgengill sveitarstjóra

Mynd 1 - Vinnusóknarsvæði þéttbýlisstaða 2021 - úr skýrslu Byggðastofnunar